

MOTIV ZA PROTIV

(Osvrt na knjigu Marijana Krivka: *Protiv! Fragmenti o postmodernizmu, medijima, politici, Americi.. i filozofiji*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2007)

Branko Sekulić

SPECTRUM
časopis
studentata
KBF-a

RECENZIJJE

Kad je u veljači ove godine u *net. kulturnom klubu mama* zakazano predavanje Marijana Krivka na temu njegove nove knjige *Protiv! (Fragmenti o postmodernizmu, medijima, politici, Americi.. i filozofiji)*, ja sam došao, no autor nije. Nažalost, bijaše bolestan. Gotovo dva mjeseca nakon, na istom mjestu i s istom materijom autor se pojavio, no ja nisam. Ovaj put sam ja taj koji je bio bolestan. Navedeni paradoks ne bi ni bio toliko bitan da direktno ne implicira još jedan, a taj počiva na činjenici što se ovaj moj rad referira na gore spomenutu knjigu koja je na neki način živo tkivo društvenih kretanja dakle tekst prakse, a moj uvid u njega ostaje *tek* na bazi teorije, jer sam zakinut za onaj njen, pa možda i najbitniji dio, govor iz *prve ruke* ili iz usta samog njenog tvorca. No unatoč ovom mom nedostatku nastalom uslijed onog što bi pravnici okarakterizirali kao *vis maior*, pozivam vas na razumijevanje i prebrođivanje prezentiranog literarnog nedostatka, jer najgore tek dolazi. Naime, paradoks nad paradoksima čuči u činjenici što je Marijan Krivak svojim djelom *Protiv!* zakoračio iz svijeta akademskih postulata (Filozofijsko tematiziranje postmoderne) u svijet praktičnog djelovanja i time narušio, pa usudio bi se reći, zlatno pravilo našeg *intelektualnog miljea* još od vremena *Praxisa* koje otprilike kaže da sve što netko čini treba da čini tako da nikom ne smeta, ili drugim riječima i uvjetno rečeno, revolucija ne smije preći okvire salona u kojem nastaje. Ovakav stav naime, da čitatelj kojim slučajem krivo ne pomisli, nije proizvod novog vremena, već je duboko ukorijenjen u samu tradiciju *europske civilizacije*. Naime, uzori su stari grčki filozofi, preziratelji praktičnog djelovanja koji su poglavito, čast izuzecima, društvo *motrili* i to po principu da što su udaljeniji od samih zbivanja, to imaju bolji uvid u njih. Tako dobivamo idiličnu sliku društva koje ne postoji, a čija ideologija, slikovito rečeno, tvrdi sljedeće u trenutku kad jedni obilno jedu meso, a drugi obilno krumpir, rezultanta je da je zajednica prezasićena gulašom što direktno znači da se dobro živi. Uzevši ovo sve u obzir, ne mogu a da se ne složim s Krivkovom tvrdnjom da je za njegovo poimanje svijeta više učinio jedan The Clash nego sve filozofske te ine knjige koje

je pročitao jer se ja jednako ne mogu oteći dojmu kako su mi Luciano Secchi i Roberto Raviola, autori stripova Max Magnus i Alan Ford, bili ponajveći učitelji u životu. N, s obzirom da se čovjek uvijek može predati i prepustiti struji kolotečine, stvari treba pokušati mijenjati. Možda ne direktno isti način promišljanja, ali definitivno nešto slično navelo je autora djela *Protiv!* da objedini fragmente svojih *progresivnih misli* pod jedan naslov. Tako smo dobili u nakladi biblioteke *Filozofska istraživanja* djelo koje obuhvaća načelno sedam *raznorodnih* cjelina međutim s jednom izrazito promišljenom konceptualnom poveznicom. Temeljna baza, ishodišna nit, kako i spada za jednog doktora filozofije, jest filozofija, no ona nije i njegova krajnja međa kretanja niti se on njome služi kao pancirkom ukoliko slučajno zapadne u unakrsnu vatru kritika. Snaga ovog rukopisa je upravo u njegovoj transgresivnosti, ali s tako čvrstim uporištem da ga je nemoguće zaobići ili zanemariti. Govorimo o postmoderni, naravno. Naime, počevši od dvojice nezaobilaznih velikana postmoderne misli Lyotarda i Baudrillarda pa preko medija, politike i uopće smisla filozofskog angažmana u današnjem društvu, obrađuje se tematika suvremenog američkog neoimperijalizma i sublimacije otpora putem *sedme umjetnosti*. Tako Krivak navodi minimalistički, no sa intenzivnim osjetom za bitno, referencijalna djela o *teoriji medija* kao što su primjerice *Arhiv medija* nizozemske kooperative BILWET ili pak spis poglavito lokalne vrijednosti profesorice zagrebačkog Filozofskog fakulteta i feminističke aktivistkinje Nadežde Čačinović o medijima kao ideologiji te na kraju nezaobilazno *Društvo spektakla* od Guy Deborda čiju teoriju između ostalog fantastično *opravdava* sljedećim primjerom: *Dok se u Seattleu, 1. prosinca 1999. okuplja 50 000 prosvjednika svih boja protiv globalne politike WTO-a, istog se dana na otvorenju velikog trgovačkog centra Mercatone u blizini Zagreba okuplja 50 000 udivljenika spektaklom robe.* (str. 69)

Nadalje, na istoj *dubovnoj razini*, mada osjetno detaljnije, Krivak posvećuje svoje retke temi politike, možda čak pre-

ciznije rečeno političke filozofije, rekapitulirajući poprilično tvrde autore i njihov ne baš tako jednostavan rad. Od Žižekovog iščitavanja djela *Manifest komunističke partije, Ponavljanje Lenjina i Iraka: posuđenog čajnika kroz Sablasti Marxa* od nezaobilaznog Derrida i Bodiouovog *Sveti Pavao* pa do *Imperija*, teoretičarske atomske bombe suvremenog doba načinjene umotvorinom Negria i Hardta, Krivak filigranskom preciznošću izdvaja ključne teze i pojmove iz pojedinog djela stvarajući tako harmoničan lanac vrednota koji čak i jednom *usputnom* čitatelju omogućuje pojmiti samu suštinu predstavljenog. A ako se ovome još pridoda i način na koji su iznesena djela kao McKenziev *Hakerski manifest*, Virnova *Gramatika mnoštva* ili pak obrađena predmetnica *metapolitike* kao *čiste djelatnosti* lišene bilo kakvog politikanstva koje nas trenutno okružuje, onda uistinu možemo ustvrditi kako je *Protiv!* maleni almanah za velike korake svima onima koji žele biti socijalno osviješteni. Tako se možda jednog dana neće primjerice događati situacija tipa ove, ovih dana najspornije, u kojoj građani rezignirano promatraju kako im zemlja ulazi u NATO pakt čiji je danas smisao, usput budi rečeno, *Samo i jedino u svrhu washingtonske hegemonije kapitala!* (str. 192), jer je *Kroz cijelu američku povijest 20. stoljeća, naime, vladala jedino sramna i nelegitimna jednadžba: rat jednako prosperitet!* (str. 192). I tako dok nam državni vrh mjesecima ne skida osmijeh zbog gotovo nevažnih političkih uspjeha (kao što je primjerice posjet 43. američkog predsjednika), zemlja sve više tone u bezdan ekonomskih problema. *Intelektualci* i studenti koji bi trebali biti nositelji društvenih promjena na ovim prostorima su toliko nestvarni da mi je umnoge izglednija situacija u kojoj ću sresti likove braće Grimm nego netom spomenutu kritičku svijest, a nekolicina onih koji ipak po ovom pitanju nešto i rade teško da bi mogli sakupiti dovoljan broj ljudi dostojan jedne malonogometne utakmice. *Jednako tako, današnje sveučilište ne izgleda ni sposobnim ni motiviranim za neovisnu kritiku korporativne prakse, državne politike i dominantnih doktrina, što bi trebalo biti jednom od njegovih temeljnih društvenih uloga, barem prema onim misliocima koji žele vidjeti Sveučilište kao mjesto slobodnog i kritičkog mišljenja.* (str. 75)

Zato kad ljudi poput Marijana Krivka objave knjigu ovakva i slična sadržaja, definitivno zaslužuju sva potrebna i *raspoloživa sredstva* da se prezentiraju što većem broju ljudi, jer te su stvari dokaz da se još uvijek imamo nečemu nadati, da još imamo od nekog naučiti kako se promišlja slobodno i djeluje demokratski. Drugim riječima, što to znači biti *političko bi-*

će uopće. Stoga, autorovo *samoopravdanje* na početku knjige zbog korištenja naslova *Protiv!*, po mom osobnom sudu je posve suvišno, jer se podrazumijeva da borba ZA nešto uvijek podrazumijeva činjenicu da se mora biti i PROTIV nečega, možda upravo onako kako nam je to sam Krivak i pokušao prezentirati kroz osvrte na filmove kao što su *Syriana*, *United 93* i dokumentarce Michaela Moorea. Ppa *koga srbi nek se češe*, a ja ovaj osvrt pak zatvaram unisono s riječima samog tvorca ovog *sedmerostrukog zbira tekstova*:

Protiv sam postmoderne (teorijske i praktičke) eutanazije životnog svijeta? Naravno! Zar bi nešto drugo moglo biti intelektualno pošteno? (str. 16)

SPECTRUM

časopis
studentata
KBF-a

RECENZIJJE